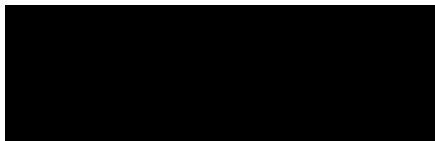

Ministerstwo Zdrowia

Departament
Zdrowia Publicznego

ZPN.055.1.2026.KM
Warszawa, 26 stycznia 2026

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na petycję z dnia 11 stycznia 2026 r. w sprawie poprawienia lub udoskonalenia systemu prawnego w odniesieniu do żywności wysokoprzetworzonej, Departament Zdrowia Publicznego uprzejmie prosi o przyjęcie poniższych informacji.

Na świecie obserwowany jest coraz większy udział produktów określanych jako wysokoprzetworzone w ogólnej ilości produkowanej i spożywanej żywności. Coraz więcej publikacji naukowych prezentuje wyniki badań wskazujących na związek pomiędzy spożyciem żywności wysokoprzetworzonej a ryzykiem rozwoju chorób dietozależnych.¹

Należy zaznaczyć, że nie ma prawnej definicji żywności wysokoprzetworzonej, a żywność ta podlega tym samym regulacjom co inne produkty spożywcze.

Produkcja i sprzedaż tej żywności w Polsce, jak i Unii Europejskiej są regulowane przez przepisy dotyczące bezpieczeństwa żywności. Spełnienie ich wymogów ma na celu zapewnienie, by żywność obecna na rynku nie stanowiła zagrożenia dla zdrowia człowieka. Jednym z podstawowych działań, w obszarze prawa żywnościowego, mających na celu ochronę konsumenta przed nadmiernym spożyciem niekorzystnych dla zdrowia składników jest *rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności*.² Rozporządzenie dotyczy m.in. informacji podawanych na etykiecie produktów np. w zakresie zawartości kwasów tłuszczowych nasyconych lub obecności tłuszczów

¹ Monteiro C.A, Louzada M.Lc., Steele-Martinez E. i wsp., The Lancet 2025, 406, 10520, 2667 – 2684

² Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18, z późn. zm.

częściowo utwardzonych, które są źródłem przemysłowo produkowanych izomerów trans kwasów tłuszczowych.

Podnoszenie świadomości konsumentów poprzez różne formy cyklicznej edukacji żywieniowej prowadzonej od najmłodszych lat, skutkującej korzystnymi zmianami w diecie, jest jednym z działań eliminowania żywności wysokoprzetworzonej z diety. Promowaniem rzetelnej wiedzy na temat zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w Polsce zajmuje się m.in. Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej (NCEŻ), które działa w Narodowym Instytucie Zdrowia Publicznego PZH - Państwowym Instytucie Badawczym.

Edukacja żywieniowa społeczeństwa to proces, w którym projekt Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej (<https://ncez.pzh.gov.pl>) pełni ważną rolę, od lat wspierając Polaków w zmianie nawyków żywieniowych na zdrowsze. Projekt realizowany jest w ramach kolejnych edycji Narodowego Program Zdrowia, finansowanego przez Ministra Zdrowia i będzie kontynuowany w 2026 r. Misją projektu jest aktywna, zarówno ogólna, jak i spersonalizowana edukacja społeczeństwa realizowana poprzez różne działania.

Za pośrednictwem strony internetowej NCEŻ społeczeństwu przekazywana jest rzetelna, oparta na dowodach naukowych wiedza z zakresu żywienia i zdrowego stylu życia. Komunikacja z użytkownikami portalu odbywa się za pomocą prostego języka, a przekazywane treści przygotowane są wyłącznie w oparciu o evidence-based medicine. Na portalu systematycznie zamieszczane są materiały edukacyjne w postaci artykułów, zaleceń żywieniowych w różnych jednostkach chorobowych, e-booków, filmów, animacji, infografik, plakatów czy praktycznych przepisów. Materiały te dedykowane są osobom w różnym wieku i o różnych potrzebach, są bezpłatne, stale dostępne i rozwijane.

Działająca w ramach NCEŻ platforma Centrum Dietetycznego Online (<https://cdo.pzh.gov.pl>) od 2017 r. daje wszystkim zainteresowanym możliwość korzystania z w pełni bezpłatnych, indywidualnych oraz rodzinnych, konsultacji dietetycznych online. Każda osoba mająca dostęp do Internetu może umówić się na wizytę ze specjalistą z zakresu edukacji żywieniowej, profilaktyki bądź dietoterapii chorób zależnych od stylu życia. Specjaliści prowadzą edukację zarówno indywidualnie, jak i dla całych rodzin. Celem spotkań jest zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie prawidłowego żywienia. Osoby korzystające z konsultacji nabywają umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach związanych z jedzeniem i podejmowania odpowiednich wyborów żywieniowych, w tym nauki świadomych zakupów i czytania etykiet.

W kontekście żywności wysokoprzetworzonej i edukacji konsumentów na uwagę zasługuje nowatorska inicjatywa, jaką jest ogólnodostępna elektroniczna baza zawartości izomerów trans kwasów tłuszczowych w żywności (<https://izomery.pzh.gov.pl/>). Należy podkreślić, że

Baza izomerów trans kwasów tłuszczowych w środkach spożywczych stanowi jedyne ogólnodostępne źródło najbardziej aktualnych danych nt. zawartości TFA w żywności. Działania związane z prowadzeniem e-Bazy TFA wpisują się w zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) przyjęte w 6-stopniowym kompleksowym planie o nazwie REPLACE, którego celem jest całkowite wyeliminowanie tłuszczów częściowo utwardzonych (główne źródło i-TFA w diecie) ze światowych zasobów żywnościowych, poprzez ich zastępowanie korzystnymi dla zdrowia olejami roślinnymi, z wyłączeniem olejów tropikalnych (olej palmowy i kokosowy). Warto podkreślić, że e-Baza TFA została wpisana jako jeden z 5 modułów klasyfikacji polskich działań podejmowanych na rzecz obniżenia TFA w żywności i diecie. Działania Polski w tym zakresie zostały docenione przez WHO i w efekcie nasz kraj, jako jeden z pierwszych pięciu krajów na świecie, uzyskał certyfikat WHO pt. *Validation of Trans Fat Elimination* za działania podjęte na rzecz obniżania TFA w żywności i diecie. Wręczenie certyfikatów przedstawicielom krajów wyróżnionych przez Światową Organizację Zdrowia odbyło się w Brukseli w dn. 29.01.2024 r.

W ramach statusu państwowego instytutu badawczego w NIZP PZH-PIB realizowane jest również zadanie dotyczące popularyzacji wiedzy i informowania społeczeństwa o aktualnej sytuacji epidemiologicznej chorób i zakażeń oraz sytuacji zdrowotnej obywateli, a także popularyzacji wiedzy i zachowań sprzyjających zdrowiu w zakresie profilaktyki chorób, prawidłowego odżywiania oraz prozdrowotnego stylu życia.

Jednym z tematów realizowanych w ramach tego zadania jest opracowanie przekrojowej ekspertyzy nt. „żywności ultraprzetworzonej” wraz z oceną potencjalnego niekorzystnego działania na zdrowie człowieka, jako podstawy do podjęcia działań na rzecz właściwego zdefiniowania i klasyfikowania produktów ze względu na sposób przetworzenia oraz ograniczenia spożycia żywności wysokoprzetworzonej.

Przedstawione informacje wskazują, że Ministerstwo Zdrowia, również dzięki wsparciu ekspertów NIZP PZH-PIB, od lat realizuje kompleksowe, oparte na dowodach naukowych działania na rzecz ograniczania negatywnego wpływu żywności wysokoprzetworzonej na zdrowie populacyjne. Obejmują one systematyczną edukację żywieniową społeczeństwa, wsparcie profesjonalistów i konsumentów w podejmowaniu świadomych wyborów żywieniowych, rozwój narzędzi informacyjnych oraz udział w kształtowaniu rozwiązań prawnych i fiskalnych sprzyjających ochronie zdrowia publicznego (rozporządzenie „sklepikowe”, opłata od słodkich napojów). Działania te wpisują się w cele Narodowego Programu Zdrowia i stanowią istotny element długofalowej strategii przeciwdziałania chorobom dietozależnym, w tym nadwadze i otyłości, przy jednoczesnym poszanowaniu obowiązujących regulacji prawa żywnościowego.

Z wyrazami szacunku

Anna Baumann-Popczyk

Dyrektor

/dokument podpisany elektronicznie/